

El pensament únic segons Montalbán

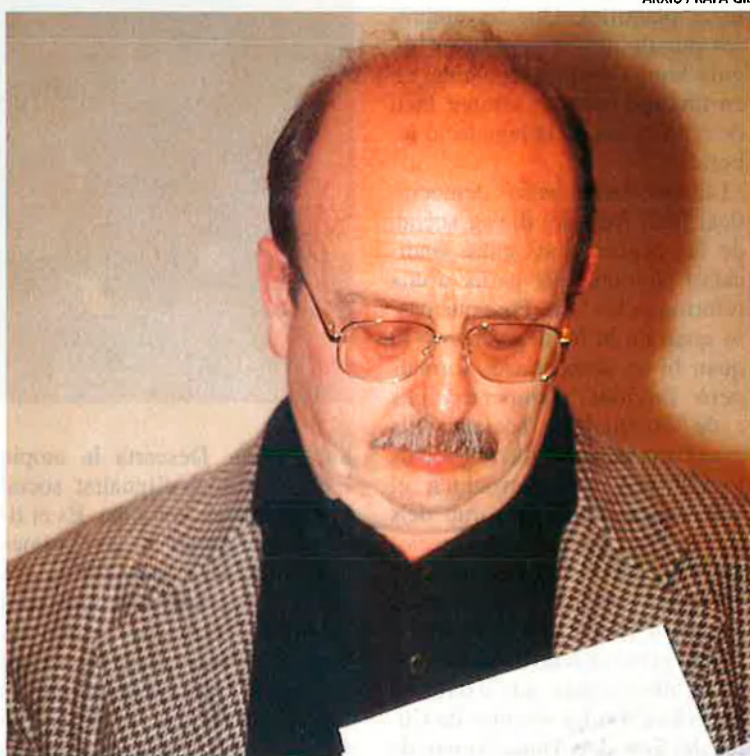
L'escriptor Manuel Vázquez Montalbán ha estat un dels primers intel·lectuals catalans a aplicar el concepte del pensament únic a la nostra realitat immediata i a reflexionar-hi. En aquest qüestionari sintetitza les seues opinions.

Com definiria breument el concepte de pensament únic?

—Després d'una guerra freda en què ha vençut el capitalisme i, en teoria, el pensament liberal cada vegada menys corregit pel socialista moderat, es configura una oferta de pensament únic social-liberal que en realitat ratifica un neodeterminisme històric pancapitalista i la inevitabilitat de l'hegemonia de la lògica econòmica sobre els projectes polítics. De fet, el pensament únic és la consagració de l'economicisme subjacent en la ideologia neocapitalista. La tendència del pensament únic social-liberal és desprendre's de l'aliança amb els criteris distributius imposats per keynesians i socialistes radicals i jutjats ara mers obstacles per a un model de creixement neoliberal irreversible, que es pagarà amb la desigualtat i el progressiu patiment d'immenses majories condemnades a una marginalitat factual.

—Què té de mític i què de polític aquest model de creixement i d'organització?

—Es tracta d'una proposta tan messiànica com el maoisme i planteja el mite utòpic del final feliç de la història com una foto fixa en el present. En aquest cas, el mite no és el relat fabulós de l'esdevingut en el passat, sinó la promesa no menys fabulosa de la plenitud a què pot conduir l'economicisme sense entrebancs polítics imposats per la contradicció pietat pels més dèbils.

ARXIU / RAFA GIL

Manuel Vázquez Montalbán ha estudiat la dimensió mítica de l'economicisme neoliberal: "Una proposta tan messiànica com el maoisme."

—És possible una democràcia real quan és l'economia qui dicta les línies de la política?

—No. L'economicisme és una lògica cega i sense la menor finalitat humanista. Objectivament sols interessa a l'establishment global i a les seues delegacions provincials preferentment als països del Nord i a continuació en els del Sud. Parteix de la promesa que si hom creix, creix tot-hom, àmpliament desmentida per la realitat, i no té en compte ni el patiment social del creixement,

ni el patiment de la naturalesa amenaçada. L'economicisme ha desacreditat el pensament crític, com vaig tractar de demostrar en *Panfleto desde el planeta de los simios*, per assegurar-se el crim ideològic perfecte i sense possible contestació eficaç. Quins instruments culturals i informatius en general hi ha davant el fabulós muntatge mediàtic del pensament únic?

—El final de la història que va anunciar Francis Fukuyama i que va ser ben rebut en molts

àmbits intel·lectuals és també el final de la democràcia?

—El final de la història ha estat decretat set vegades, coincidint amb etapes d'eufòria de subjectes històrics dominadors. La burgesia prussiana utilitzà Hegel per decretar el final de la història i el bloc de poder global economicista ha utilitzat Fukuyama. Això és anècdota. El capitalisme crea les seues contradiccions i els conflictes lògics, així en temps de Marx com en els del pensament únic.

—*El pensament únic ha determinat també la política espanyola dels últims anys com pareix determinar la de la resta d'Europa?*

—La transició s'ha inclinat progressivament cap al muntatge del pensament únic oferit en diferent estoigs. Tant l'oferta social-felipista com la del PP es presenten sota els esquemes globalitzats del social-liberalisme, amb una progressiva tendència a desprendre's de la ganga social.

—*I la política catalana, també pot ser interpretada així?*

—Pujol és l'avançat del pensament únic i el representant polític més segur dels poders econòmics, culturals i mediàtics que l'impulsen a Espanya.

—*La identificació progressiva de Pujol amb Catalunya, amb l'essència de la catalanitat, respon a una estratègia d'aquest tipus?*

—És conseqüència de la impotència dels socialistes catalans per oferir no sols una alternativa tàctica, sinó, i això és més greu, una alternativa de projecte nacional i social.

—*I la de Maragall amb la ciutat de Barcelona? Amb el "cosmopolitisme" i la "modernitat" de la capital?*

—Pasqual Maragall es mou en aquesta estreta zona del social-liberalisme i el separa de Jordi Pujol el referent mitològic nacional. Pujol anima el mite de la nació com a voluntat de ser d'una comunitat marcada per una història i una llengua comuna, però inserida fatalment en la globalització econòmica. Pasqual Maragall

ARXIU / EFE

"Tant l'oferta social-felipista com la del PP es presenten sota els esquemes globalitzats del social-liberalisme."

prefereix un poblet global referenciat per les ciutats i alleugerit del pes de l'essencialitat idiomàtica gairebé com l'únic element de diferenciació. Ni Jordi Pujol ni Pasqual Maragall han demostrat o voluntat o capacitat per anar més enllà de l'oportunisme electoralista, assumint tot el dramatism de les conseqüències de la violència economicista que en el fons ni l'un ni l'altre no posen en dubte.

Dalt, Aznar i González. Baix, Maragall i Pujol. Per a Montalban, la diferència entre els líders no és essencial perquè les accions polítiques són molt semblants.

Jordi Sebastià

ARXIU